

□ MUHAMMET TAHA YANGIN
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

Gönderilme Tarihi: 19/5/2022
Kabul Tarihi: 30/5/2022
Revizyon Tarihi: 14/6/2022

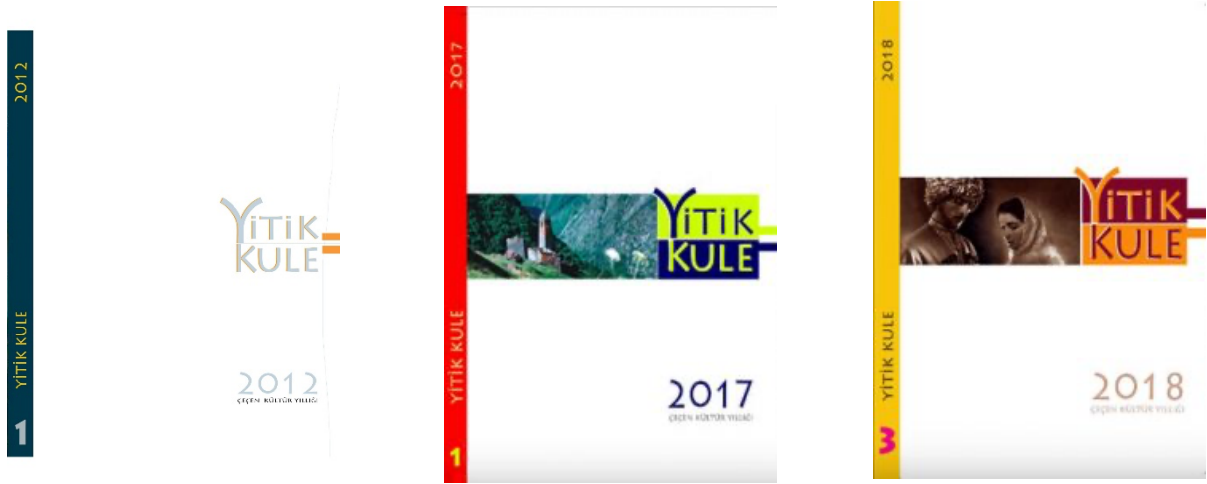
YAYIN TANITMA

Yitik Kule

Yıldır, E. (Ed.). (2012). *Yitik Kule 2012 Çeçen Kültür Yıllığı*. İstanbul: Kafkas Çeçen Kültür Derneği

Yıldır, E. (Ed.). (2017). *Yitik Kule 2017 Çeçen Kültür Yıllığı*. İstanbul: aryanbasım

Yıldır, E. (Ed.). (2018). *Yitik Kule 2018 Çeçen Kültür Yıllığı*. İstanbul: aryanbasım

GİRİŞ

Yazılı eserler, bir kültürün geçmişle bağ kurulmasını ve geleceğe aktararak yaşatılmasını sağlayan önemli kaynaklardır. Ortaya konulan bu kaynakların tanıtımı ise bu eserlerin kültürlerle ışık tutmak, korumak ve aktarmak gibi temel amaçlarına katkı sağlanmasında önemli bir işleve sahiptir. Çeçen kültür ve tarihine ait değerleri konu alan *Yitik Kule Çeçen Kültür Yıllığı* serisi söz

konusu amaçlar çerçevesinde hazırlanmıştır. Bu yazıda ise serideki üç kitabın içerik temelli olarak genel bir tanıtımının yapılması amaçlanmaktadır.

1. Kitap Bölümlerine Genel Bakış

Bilimsel çalışmaları temelde sanat tarihi ve el sanatları ile ilişkili olan Erol Yıldır'ın editörlüğünü yaptığı *Yitik Kule Çeçen Kültür Yıllığı* serisi 2012, 2017 ve 2018 yıllarında yayınlanan toplamda üç kitaptan oluşmaktadır. Seride belirtildiği üzere bu serinin ortaya konulmasındaki birincil amaç Çeçen kültür ve tarihine ait değer, bilgi ve birikimlerin yazılı hale getirilerek kayıt altına alınması ve kültürel değerlerin kaybolmasının önüne geçilmesidir. Bu doğrultuda, serinin her bir kitabında Çeçen tarihine ve kültür değerlerine yönelik çeşitli yazar, araştırmacı ve sanatçının eserlerine, araştırmalarına, gözlem ve görüşlerine yer verilmiştir. Serinin her kitabında yerleşim yerleri, yemek kültürü, göç hareketleri gibi ortak veya bağımsız konular altında sunulan ve edebiyat, resim, tarih, halkbilim ve dilbilim gibi belirli alanların kapsamına giren farklı içerikler yer almaktadır. Bu kitap tanıtımı yazısında, her bir kitap ayrı ayrı ele alınmamış, çalışmaların bir bütün oluşturduğu kabul edilerek serinin temel içeriği ve işleyişinin genel tanıtımı yapılmıştır.

Seriye *Yitik Kule* adı, Çeçen kültüründe de yeri olan ve kitapların içeriğinde görsellerine yer verilen Vaynah kulelerinden gelmektedir. Serideki tüm kitapların önsözünde editör söz konusu kule kavramını farklı anlamlarla ilişkilendirerek okuyucuya sunmaktadır. Seriyi oluşturan kitaplarda temelde Çeçen kültür ve geleneklerine ilişkin araştırma, anı ve görüşlere, göç hareketleri ve yerleşilen yerlere yönelik bilgilere, Çeçen kökenli yazar, şair, akademisyen ve sporcular hakkında tanıtımlara; şiir, hikâye, karikatür gibi sanatsal eserlere yer verilmektedir.

Seri, ilk kitabın ilk bölümde Urartuların kültür, sanat, teknoloji ve yaşam şekillerine ilişkin genel bilgiler sunulmaktadır. Bu bilgiler, Urartuca ve Çeçence arasındaki aynı kökten türemesi, eklemeli ve özgeçişli yapılara sahip olması gibi dilsel benzerlikler sunulmaktadır. Birinci kitabın ilk bölümünde ortaya konulan bu ilişki, ikinci kitabın ilk bölümünde sunulan tarihsel ve dilbilimsel bilgiler ile desteklenmektedir. Birinci kitabın ikinci bölümünde söz konusu ilişkileri belirginleştiren Çeçencenin yer aldığı dil grubundaki yeri ve diğer Kafkas dilleri ile farkı sunulmaktadır.

Serideki kitapların sonraki bölümlerinde ise dilsel veriler ile kökleri Urartu medeniyetine dayandırılan Çeçen tarih ve kültürüne yönelik kapsamlı bilgilere yer verilmektedir. Tarih boyutunda birinci ve ikinci kitapta Çeçen halkının göç başlangıcı, nedenleri ve göç hareketleri alanyazındaki çalışmalar ve arşiv belgeleri çerçevesinde sunulmaktadır. Serinin ilgili bölümlerinde göç eden Çeçen halkının göç hareketlerinde yerleştikleri şehir ve ilçeler, kurdukları köyler ve hatta belirli köyleri kuran Çeçen ailelerin bilgileri ayrıntılı bir şekilde bulunmaktadır.

Serinin diğer bölümlerinde ise temelde Çeçen halkbilimi altında değerlendirilebilecek Çeçen toplumunun toplumsal yapısı, gelenekleri, inanç ve değerler sistemi, yiyecek ve giyecek üretimi, çeşitli amaçlar doğrultusunda üretilen araç ve gereçleri, süsleme sanatları hakkında çeşitli yazılar yer almaktadır. Bu konularda ortaya konulan yazılar yoğunlukta olarak ikinci ve üçüncü kitaplarda sunulmaktadır.

Çeçen kültüründe yer alan maddi ve manevi kültür öğelerinin bir bütün olarak sunulduğu *Yitik Kule Çeçen Kültür Yıllığı* serisinde bu öğeler ve değerler üzerine oluşturulmuş anı yazıları,

anekdotlar, şiirler ve öyküler sunulmaktadır. Bununla birlikte, Çeçen kültürüne sanatsal veya bilimsel açıdan katkı sağlamış veya bu değerleri ortaya çıkartmış çeşitli kişilere serinin her kitabında yer verilmektedir.

2. Genel Değerlendirme

Seride Çeçen kültürü ve tarihine ilişkin temel değerler, bilgi ve birikimler genel hatlarıyla üç kitapta sunulmaktadır. Bu süreçte, kitaplarda yer verilen maddi ve manevi değerlerin dilsel sunuluşlarında Çeçencenin tercih edilmesi dikkat çekmektedir. Bu durum, diğer değerler gibi Çeçencenin de bir kültürel ve toplumsal değer olarak görüldüğünü; seride yer verilerek korunmaya çalışıldığını göstermektedir. Serinin farklı kitaplarında ortak konu başlıkları altında ele alınan ancak birbirini tamamlayan veya detaylandıran çeşitli içerikler yer almaktadır. Benzer şekilde, serinin birinci ve ikinci kitabında Çeçen tarih ve kültürüne ışık tuttuğu belirtilen dilsel verilerin sunuluşu gibi Yitik Kule serisine ait gelecek kitaplarda da Çeçence üzerine yapılan ayrıca araştırma ve incelemelere yer verilmesi diğer kültürel değerler gibi tehlikedeki dillerden biri olan Çeçencenin korunmasına katkı sağlanmış olacaktır.

KAYNAKÇA

Yıldır, E. (Ed). (2012). *Yitik Kule 2012 Çeçen Kültür Yıllığı*. İstanbul: Kafkas Çeçen Kültür Derneği.

Yıldır, E. (Ed.). (2017). *Yitik Kule 2017 Çeçen Kültür Yıllığı*. İstanbul: aryanbasım.

Yıldır, E. (Ed.). (2018). *Yitik Kule 2018 Çeçen Kültür Yıllığı*. İstanbul: aryanbasım.